

O TAKOIMENOVANEM "IMANENTNEM" <INTENCIONALNEM> OBJEKTU

(Antonu Martyu, 17. marca 1905)

Dragi prijatelj!

Ravnokar sem prejel vaše prijazno pismo. Kakor vidim, je tudi Vas razvnel rimski kongres. Kar mene zadeva, ni tako in tudi v pismu, ki sem ga odposlal danes, sem poskušal nekoliko pomiriti tako E. kot K. Tiskovne napake so zagotovo neprijetne in ker ni bilo separatov, tudi Vam ne morem poslati nobenega primerka.

Od tega, kar ste rekli o Höflerjevih izjavah, mi je tisto o "vsebin" in "imanentnem objektu" predstave tuje.

Če sem govoril o "imanentnem objektu", sem izraz "imanentni" dodal zaradi tega, da ne bi prišlo do nesporazuma, kajti veliko je takih, ki temu, kar je zunaj duha, pravijo objekt. Sam pa govorim o objektu predstave, ki ji pripada, četudi ji zunaj duha ne ustreza nič.

Ni pa bilo **moje mnenje, da: imanentni objekt = "predstavljeni objekt"**. Predstava za (imanentni, se pravi edino prav objekt imenovani) objekt nima "predstavljenosti stvari", marveč "stvar", npr. predstavo konja, ne "predstavljenega konja", marveč "konja". Tega objekta pa ni. Predstavljaajoči ima nekaj za objekt, ne da bi to nekaj zaradi tega tudi bilo.

Že od nekdanj pa je v navadi reči: univerzalijske kot univerzalijske so v **duhu**, ne v dejanskosti in podobno, kar pa ne pomeni, da je tako "imanentno" imenovano "mišljeni konj" ali "mišljeno univerzalno", itn. Kajti mišljeni konj v obščem bi bil hic et nunc po meni mišljeni konj v obščem, korelat mene kot **individualno** mislečega, mene kot **individualno** to mišljeno kot mišljeno imečega. Ne bi mogli reči, da je univerzalno kot **univerzalno** v duhu, če bi menili, da k objektu, bivajočemu v duhu, spada določilo "**po meni mišljenemu**".

Ko Aristotel pravi, da je *aistheton energeia* v čutečem, govori tudi o tem, čemur pravite preprosto "objekt", čemur pa sem si dovolil reči (prav zaradi tega "v", ki ga običajno uporabljamo) "immanentni objekt", ne da bi rekel, da je, marveč, da je objekt, četudi mu zunaj nič ne korespondira. To, da je objekt, pa je jezikovni korelat temu, da ga ima za objekt čuteči, drugače rečeno, da si ga čuteč predstavlja.

Aristotel pravi tudi to, da *aisthesis* dojema *eidos* brez *hyle* (prav tako seveda razum z abstrahiranjem materije dojame zgolj *eidos noeton*). Ni mislil v bistvu enako kot mi? "Mišljeni konj", vzet kot objekt, bi bil predmet notranje zaznave, ki jo misleči zaznava, če ta skupaj z mišljenim tvori korelativni par, kajti korelativa drug brez drugega nista zaznavna. To, kar je občuteno kot primarni objekt ali z razumom mišljeno univerzalno kot primarni objekt, pa vseeno ni predmet notranje zaznave. Ali primarnemu predstavnemu odnosu sploh ne smem pripisati nobenega objekta in nobene vsebine ali pa ga ne morem značiti = "mišljeni objekt". Protestiram torej zoper meni pripesnjeno nemarnost. Zoper katero predstavitev mojega nauka pa pravzaprav nastopa Höfler? - - - Zoper neko mesto iz moje psihologije? Ali morda zoper nekaj, kar naj bi rekel na predavanjih? Kje? Kdaj? Pred kom? To bi zares rad vedel. Že dolgo nisem vzel v roke ne Psihologije ne zvezkov, toda po mojem spominu je tako, kakor sem dejal in zavračam, da je bilo kdaj rečeno kaj napačnega, kakor da bi kdaj označil za immanentni objekt konja predstavljajočega se "mišljenega konja", zmerom le "konja" (v skladu z Aristotelom); seveda pa sem dejal, da je "konj" mišljen od nas in kolikor ga mislimo (NB. Misliti konja, ne misliti "mišljenega konja"), imamo "konja" za (immanentni) objekt.

F. B.

Opomba: Prevedeno iz iste knjige, str. 87-89. Prev. T. Hribar